

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΙΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ Α'. ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΙΗΣΤΕΙΩΝ.

ΩΦΕΔΙΜΑ καὶ σωτήριά εἰσι πάντα τὰ λόγια τοῦ σημερινοῦ εὐαγγελίου οὗτος δι-
μως ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ επὶ τὸν σε Φίλιππον φωνῆσαι,
διηνέκτην τὴν συκῆν, εἰδόν σε » πολλὴν
καὶ μεγάλην ὥφελειαν προξενεῖ εἰς πάντας
τοὺς πιστούς. Οὗτος ὁ λόγος εἶλκυσε μὲν
τότε τὸν Ναθαναὴλ εἰς τὴν πίστιν τοῦ
Χριστοῦ, εἰς δὲ τοὺς πιστούς ἐμφυτεύει
ἄχρι τῆς σήμερον δύο μεγάλας ἀρετάς,
ἥγουν τὸν φόρον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν πρὸς
τὸν θεόν ἐλπίδα. Ο φόρος τοῦ θεοῦ ἐμπο-

δίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας· ἡ πρὸς
τὸν θεόν ἐλπὶς οὐ μόνον στηρίζει ἡμᾶς εἰς
τὴν ἔργασίαν τῶν θείων αὐτοῦ ἐντολῶν,
ἀλλὰ καὶ παραμυθίαν μεγάλην φέρει εἰς
τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐν πάσαις ταῖς θλιβεραῖς
τῆς παρούσης ζωῆς περιστάσεσιν.

Ο θεός, ἀπειρον ἔχων τὴν οὐσίαν, ἐστὶ^{ψαλ. 131, 6, 9.}
πανταχοῦ παρών, καὶ τὰ πάντα πληρῶν.
« Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου,
εἰλεγεν ὁ ἄγιος προφήτης Δαβίδ, καὶ ἀπὸ
» τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; » Εάν ἀναβῶ
» εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἔκει εἶ, ἐλν καταβῶ

ἢ εἰς τὸν ἄδην, πάρει ἐὰν ἀναλάβω τὰς
ἢ πτέρυγάς μου κατ' ὅρθρον, καὶ κατασκη-
νώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, καὶ
ἢ γὰρ ἔκει ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ κα-
ὶ θέξει με ἡ δεξιά σου ἂ. Τοῦτο τὸ μυστή-
ριον ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὴν στενό-
τητα αὐτοῦ, οὐ χωρεῖ, σκιωδῶς ὅμως καὶ
ἀτελῶς κατανοῦμεν αὐτό, βλέποντες τὸν
ἥλιον, καὶ παρατηροῦντες τὸν ἀέρα. Ὁ
ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ εἰσὶ δύο κτίσματα τοῦ θεοῦ
ὑλικά, πεπερασμένα, ἀψυχα· ὅμως ὁ ἥλιος
τὴν μὲν ἡμέραν ἐφαπλοῖ τὰς ἀκτίνας αὐ-
τοῦ, καὶ φωτίζει ὅλον τὸ ἐν ἡμισφαῖρον
τῆς γῆς, τὴν δὲ νύκτα ὅλην τὸ ἔτερον ἡμι-
σφαῖρον αὐτῆς, βλέπει δὲ ὁ καθεὶς ἐπίσης
καὶ τὰς ἀκτίνας, καὶ ὅλον τὸν ἥλιον· ὁ ἀήρ
πληροῖ ὅλην τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ περι-
λαμβάνει ὅλην τὴν γῆν, καὶ εὑρίσκεται
εἰς πάντα τὰ μέρη αὐτῆς· οὐκ ἔστι δὲ μέ-
ρος γῆς, οὐδὲ τόπος, ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν ἀήρ.
Βλέπε δὲ τὴν διαφορὰν τῶν κτισμάτων
καὶ τοῦ κτίσου· οὐδὲ ὁ ἥλιος, οὐδὲ ὁ ἀήρ ἐστιν
ὅλος πανταχοῦ, οὐδὲ ὅλος ἐν παντὶ μέρει·
ὅπου δέ εἰσιν, ἔκει καὶ περιορίζονται· ὁ θεός
ἐστιν δλος εἰς τὸν σύμπαντα κόσμον, καὶ ὅλος
ἐν παντὶ μέρει τοῦ κόσμου, μηδόλως μηδὲ
ὑπὸ τοῦ ὅλου κόσμου, μηδὲ ὑπὸ τῶν μερῶν
αὐτοῦ περιλαμβανόμενος. Ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ
οὐδὲ ὅλεπονται, οὐδὲ ἀκούουσιν· οὐδὲ δια-
κρίνουσιν· ὁ θεός βλέπει καὶ τὰ ἀπόκρυφα,
ἀκούει καὶ τὰ μήπω ἐκφωνηθέντα λόγια,
διακρίνει καὶ τὰ νοήματα· ὁ Φίλιππος λα-
λεῖ μετὰ τοῦ Ναθαναήλ κατὰ μόνας ὑπο-
κάτω τῆς συκῆς· ὁ θεός, καὶ πὶν ἡ ἀνοίξῃ
τὸ στόμα αὐτοῦ ὁ Φίλιππος, βλέπει τὸν
Ναθαναήλ, καὶ ἀκούει τὰ λόγια τοῦ Φίλιπ-

πού « Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὅντα ^{Ιωάν. 1.}
ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε», καὶ διακρίνει τὴν
εὐσέβειαν τοῦ νοός, καὶ τὴν καθαρότητα τῆς
καρδίας τοῦ Ναθαναήλ· « Ἐδε, λέγει, ἀλη- ^{Ἄντοις.}
» θῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν ». ^{48.}

Ἐκ τούτου τί μανθάνομεν ἡμεῖς; ἐκ
τούτου ἐγὼ μανθάνω, ὅτι ὁ θεός ἔστιν ἐνώ-
πιόν μου διὰ παντός, καὶ βλέπει πᾶσαν
πρᾶξίν μου, καὶ ἀκούει πάντα τὰ λόγιά
μου, καὶ ζυγοστατεῖ πᾶσαν ἐπιθυμίαν τῆς
καρδίας μου, καὶ ἔξερεν φάσιν πάντα λεπτὸν
καὶ ἀπόκρυφον λογισμὸν τοῦ νοός μου. Ὁ
πατριάρχης Ἰακώβ, ὅταν ἐνόησεν, ὅτι ὁ
θεὸς παρεστάθη ἐνώπιον αὐτοῦ, τόσον ἐτρό-
μαξεν, ὃστε μετὰ φόβου πολλοῦ ἐξόησεν·
« Ως φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος »· τὸν Μαγνωτήν ^{Τετ. 28.}
τόσος φόβος καὶ τρόμος περιέλαβεν, ὅτε
ἐνόμισεν, ὅτι ὁ θεὸς παρεστάθη ἐνώπιον
αὐτοῦ, ὃστε ἀπεφάσισεν, ὅτι ἀποθνήσκει
καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· « Θανάτῳ ^{Κριτ. 13.}
» ἀποθανούμεθα, ἔλεγε πρὸς αὐτήν, ὅτι θεὸν
οὐδὲομεν». ὁ προφήτης Δανιήλ, ὅτε εἶδε
τὴν διπτασίαν τὴν μεγάλην, ἔξελιπον αἱ
δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν·
καὶ δὲ ἐνίσχυσεν αὐτὸν ὁ ἀγγελος, εἰπών
πρὸς αὐτόν, « Μὴ φοβοῦ Δανιήλ », καὶ πά- ^{Δαν. 10.}
λιγος ^{12, 19.} « Μὴ φοβοῦ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν », ὅμως
ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐστράφησαν τὰ
ἐντόσθια αὐτοῦ. Ἐὰν οὖν αὐτοί, ἀνθρώποι
ὄντες ἀγιοι καὶ δίκαιοι, τόσον ἐφοβήθη-
σαν, ὅταν ἐσυλλογίσθησαν, ὅτι ὁ θεὸς πα-
ρέστη ἐνώπιον αὐτῶν, πόσος καὶ ποῖος
φόβος καὶ τρόμος πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ
τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν ἐμοῦ τοῦ ἀ-
μαρτωλοῦ, ὅταν συλλογίζωμαι, ὅτι ὁ θεὸς
παρίσταται ἐνώπιον μου; « Οστις ἔχει πάν-

τοτε τοῦτον τὸν λογισμὸν εἰς τὸν νοῦν
ἀντοῦ, ἐκεῖνος βέβαια οὐδέ ποτε ἀμαρτά-
νει, διότι πρῶτον φεύγει ἀφ' ἡμῶν ὁ φόβος
τοῦ θεοῦ, ἐπειτα ἀμαρτάνομεν· διὰ τοῦτο
οὐ μὲν προφητάναξ ἔλεγε περὶ τῶν ἀμαρτα-
ψα. 13.
3. νόντων, « Οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντ
τῶν ὁφθαλμῶν αὐτῶν »· οὐ δὲ ἄγιος ληστὴς
λού. 23.
40. ήλεγχε τὸν πονηρὸν ληστὴν λέγων, « Οὐ-
δὲ φοβῆσθαι τὸν θεόν »;

Τίς ποτε τολμᾶτο καταφρονήσῃ τοὺς
νόμους τοῦ βασιλέως, η̄ νὰ πράξῃ μικρὰν
ἀταξίαν ἐμπροσθεν τῶν ὁφθαλμῶν αὐτοῦ;
διὰ τί καθεὶς ἴσταται ἐνώπιον τοῦ ἐπιγείου
βασιλέως μετὰ τοσαύτης συστολῆς, προ-
σοχῆς, εὐταξίας καὶ εὐλαβείας; Τὸ διὰ τί
ἔστι φανερόν· διότι φοβεῖται τὴν ὄργην
καὶ τὴν τιμωρίαν· τοῦ παρισταμένου βασι-
λέως. Εὰν οὖν, συλλογιζόμενος τὴν τιμω-
ρίαν τοῦ ἐπιγείου βασιλέως, οὐ τολμᾶτο
οὐδὲ μικρὰν ἀταξίαν πρᾶξαι ἐνώπιον αὐτοῦ,
πόσῳ μᾶλλον, ἐὰν συλλογίζησαι τὴν τιμω-
ρίαν τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως καὶ θεοῦ, οὐ
τολμήσεις πρᾶξαι τὴν ἀνομίαν καὶ τὴν
ἀμαρτίαν ἐμπροσθεν εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ;
Τὴν μὲν τιμωρίαν τοῦ ἐπιγείου βασιλέως
ἴσως δυγιθῆς γὰρ ἀποφύγης, ἐπειδὴ η̄ δύσηθ-
μις καὶ η̄ ἔξουσία αὐτοῦ ἔστι περιωρισμένη·
ἀπὸ δὲ τῆς παιδείας τοῦ ἐπουρανίου βασι-
λέως κατ' οὐδένα τρόπον δύνασαι νὰ φυ-
λαχθῆς, ἐπειδὴ η̄ δύναμις αὐτοῦ ἔστι παν-
τοδύναμος, τὸ κράτος αὐτοῦ ἀπροσμάχη-
τον, η̄ ἔξουσία αὐτοῦ ἀπεριόριστος καὶ ἀ-
πειρος, τὰ πάντα εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν
αὐτοῦ, τὰ πάντα ὑπόκεινται εἰς τὸ νεῦμα
τοῦ θελήματος αὐτοῦ, τὰ πάντα φρίτ-
τουσιν ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

ὅλος ὁ οὐρανὸς ἀλλοιοῦται, ἐὰν ἐπιτιμήσῃ-
« Στύλοι οὐρανοῦ ἐπετάσθησαν, καὶ ἔξε-
11. » στησαν ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ ».
οῦλη ἡ γῆ τρέμει, ἐὰν ἐπιβλέψῃ εἰς αὐτήν·
πάντα τὰ ὅρη μεταβάλλονται εἰς καπνόν,
ἐὰν θελήσῃ. « Ό ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν ψα. 103,
» καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, οὐ ἀπτόμενος
» τῶν ὄρέων, καὶ καπνίζονται ». Εὰν
παροργίσῃς τὸν βασιλέα, ὅταν προστάζῃ
τὰ ἀσεβῆ καὶ ἄνομα, προστρέχεις εἰς τὸν
θεόν, δοστις, παντοδύναμος ὁν, δύναται
διαφυλάξαι σε ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τιμωρίας·
« Εἰς γὰρ θεὸς ἡμῶν; ἔλεγον οἱ τρεῖς πατ-
» δες πρὸς τὸν Ναβουχοδονόσορ, ἐν οὐρα-
» νοῖς, φῆμεις λατρεύομεν, δυνατὸς ἔξελε-
» σθαις ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς
» τῆς καιομένης, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου,
βασιλεῦ, ρύσεται ἡμᾶς. » ἐὰν δὲ παροργί-
σῃς τὸν θεόν, καταφρονῶν τοὺς νόμους αὐ-
τοῦ, ποῦ προστρέχεις; τίς δύναται λυ-
τρῶσαι σε ἐκ τῶν παντοδύναμων αὐτοῦ
χειρῶν; τίς δύναται εἰπεῖν αὐτῷ, διὰ τί
παιδεύεις αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον; οὐδεὶς οὐ-
δὲ τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν ἐν οὐρα-
νοῖς ἀγγέλων. « Οὐκ ἔστι, λέγει οὐ προφή-
» της Δανιήλ, δις ἀντιποιήσεται τῇ χειρὶ^{Δαν. 4.}
» αὐτοῦ καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, τί ἐποίησας; οἱ Ἡ-
τιμωρία τοῦ ἐπιγείου βασιλέως, καὶ με-
γάλη, καὶ βαρυτάτη, καὶ θανατηφόρος,
ἔστιν ὅμως πρόσκαιρος, παύει, ἔχει τέλος·
η̄ δὲ τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως τιμωρία,
ἄλλοτε μέν ἔστι μόνον πρόσκαιρος, ἄλλοτε
δὲ μόνον αἰώνιος, καὶ ἄλλοτε πρόσκαιρος
άμμα καὶ αἰώνιος. Εὰν λοιπόν, φοβούμενος
τὴν παίδευσιν τοῦ ἐπιγείου βασιλέως, οὐ
τολμᾶς ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ ποιῆσαι

οὐδὲ μικρὸν ἀταξίαν, πολλῷ μᾶλλον, ἐὰν φοβήσαι τὴν παῖδευσιν τοῦ θεοῦ, οὐδεμίαν οὐδὲ κάνει μικρὸν ἀμαρτίαν πράττεις ἐνώπιον αὐτοῦ. Σημείωσαι δέ, ὅτι ἐμπροσθεν τοῦ ἐπιγείου βασιλέως ἔργον μὲν ἀτακτον οὐ πράττεις, καὶ λόγον ἀπρεπον οὐ λέγεις, ἐπειδὴ αὐτὸς καὶ τὸ ἔργον σου βλέπει, καὶ τὸν λόγον σου ἀκούει· συλλογίζεσαι ὅμως ἀκινδύνως ἐνώπιον αὐτοῦ δσα αἰσχρὰ καὶ παράνομα βούλεσαι, καὶ ἐπιθυμεῖς δσας ῥυπαρὰς ἐπιθυμίας θέλεις, ἐπειδὴ αὐτὸς οὐδὲ τοὺς λογισμοὺς τοῦ νοός σου βλέπει οὐδὲ τὰς ἐνθυμήσεις τῆς καρδίας σου γνωρίζει· ἐνώπιον ὅμως τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως καὶ θεοῦ μὴ τολμήσῃ μηδὲ ὁ νοῦς σου γεννῆσαι αἰσχροὺς λογισμούς, μηδὲ ἡ καρδία σου πονηρὰς ἐπιθυμίας, διότι αὐτὸς οὐ μόνον βλέπει τὰς πράξεις σου, καὶ ἀκούει τὰ λόγια σου, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀποκρύφους διαλογισμοὺς τοῦ νοός σου ἔξετάζει, καὶ τὰς λεπτὰς ἐπιθυμίας

^{Ιερ. 17.} τῆς καρδίας σου διακρίνει· «Ἐγὼ Κύριος,
^{10.} » λέγει ὁ θεός, ἐτάξων καρδίας, καὶ δοκι-
» μάζων νεφρούς, τοῦ δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ
» τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς καρ-
» ποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ». τοῦ-
το δὲ αὐτὸς ἐσήμανεν ὁ θεός, ὅταν εἶπεν.

^{Ματ. 10.} «Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς
^{30.} » πᾶσαι ἡριμημέναι εἰσίν». »

Αλλὰ πρὸς ταῦτα ἀποκρίνεσαι, λέγων· τὸν μὲν ἐπίγειον βασιλέα ἐγὼ βλέπω ὁφθαλμοφανῶς, τὸν δὲ βασιλέα τὸν ἐπουράνιον οὐδόλως βλέπω. Πῶς; τὸν βασιλέα τῆς δόξης, τὸν ποιητὴν τῆς κτίσεως οὐ βλέπεις; ὅπου καὶ ἀν στραφῆς, καὶ ὅπου ἐνατενίσῃς, ἐκεῖ βλέπεις αὐτόν. τι

βλέπεις, ὅταν ὑψώσῃς τὰ ὄμματά σου ἄνω; βλέπεις τὸν οὐρανόν, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς πλανήτας, τοὺς ἀστέρας· τί βλέπεις, ὅταν καταβιβάσῃς τοὺς ὁφθαλμούς σου κάτω; βλέπεις τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, τὸν χόρτον, τὰ δένδρα, τοὺς καρπούς, τὰ ζῶα, τὸν ἀνθρώπον. Ἄλλ' αὐτά, λέγεις, οὐκ εἰσὶν ὁ θεός. Ἄλλιδῶς αὐτὰ οὐκ εἰσὶν ὁ θεός, ἀλλ' εἰσὶ ποιήματα τοῦ θεοῦ· καθὼς δέ, βλέπων οἰκίαν, νοεῖς ἐξ ἀνάγκης οἰκοδόμον, βλέπων ὕφασμα, νοεῖς ὑφάντην, βλέπων ναῦν, νοεῖς ναυπηγόν, βλέπων κῆπον, νοεῖς κηπουρόν, βλέπων εἰκόνα, νοεῖς ζωγράφον, οὕτω βλέπων διὰ τῶν αἰσθητῶν ὁφθαλμῶν τὰ ποιήματα, βλέπεις ἐξ ἀνάγκης διὰ τῶν νοερῶν ὁφθαλμῶν σου τὸν τούτων ποιητὴν καὶ δημιουργόν, ἦγουν τὸν θεόν. Ἀπὸ κτίσεως κόσμου βλέποντες οἱ ἀνθρώποι τὰ ὄρατὰ κτίσματα, βλέπουσιν ἐν αὐτοῖς τὰς ἀράτους τοῦ θεοῦ τελείοτητας, βλέπουσι τὴν ἀΐδιον αὐτοῦ δύναμιν, βλέπουσι τὴν θεότητα αὐτοῦ· διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀπολογίαν, ὅταν οὐ πιστεύωσιν, ὅτι ἐστὶ θεός, καὶ ὅταν λέγωσιν, ὅτι οὐ βλέπουσιν αὐτὸν πανταχοῦ. «Τὰ ^{Ρωμ. 1.} » γάρ ἀόρατα αὐτοῦ, εἶπεν ὁ πάνσοφος ^{20.}
» Παῦλος, ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τὰς ποιή-
» μασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε ἀΐδιος
» αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης· εἰς τὸ εἶναι
» αὐτοὺς ἀναπολογήτους».

Πρὸς τούτοις οὐκ αἰσθάνεσαι, ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἔχει ὄμματα ψυχικά, καθὼς ἔχει καὶ ὄμματα σωματικά; ποσάκις διὰ τῶν ὄμμάτων τοῦ νοός σου βλέπεις καὶ φίλων καὶ ἐχθρῶν πρόσωπα, καὶ οἰκίας, καὶ ναούς, καὶ τραπέζας, καὶ ποταμούς, καὶ

θαλάσσας, καὶ πηγάς, καὶ πᾶν εἴτι οὐλο
θέλεις; οὐκ ἔμαθες, ὅτι τὸ φῶς τῆς πίσεως
φωτίζει τὰ ὄμματα τοῦ νοὸς περισσότερον
ἢ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τὰ ὄμματα τοῦ σώ-
ματος, καὶ ἐπομένως, ὅτι, τὰ ὑπὸ τῆς
πίστεως πεφωτισμένα ὄμματα τοῦ νοὸς
βλέπουσι τελειότερα τῶν ὀμμάτων τοῦ
σώματος, τῶν αὐγαζομένων διὰ τῶν ἡλια-
κῶν ἀκτίνων; οἱ σωματικοὶ ὀφθαλμοὶ
πολλάκις ἀπατῶσι· βλέπεις τὸν ἥλιον
μικρότερον τῆς γῆς, καὶ ὄμως αὐτός ἐστιν
ἀσυγχρίτως μείζων· βλέπεις μακρόθεν τὴν
μεγαλόπολιν μικρὰν ὡς ἕνα οἰκίσκον· βλέ-
πεις τὴν ἀθλαστὸν κώπην μέσα εἰς τὸ ὄδωρ
τεθλασμένην· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πίστεως οὐ-
δέποτε πλανῶσιν ἡμᾶς· διὰ τοῦτο ὁ τρισ-
μακάριος Πέτρος, καὶ εἶδεν ὀφθαλμοφανῶς
τὸν σαρκωθέντα Χριστόν, καὶ τὰ θαυμάσια
αὐτοῦ, καὶ τὴν θείαν αὐτοῦ μεταμόρφωσιν,
καὶ τὸ πάθος, καὶ τὴν ταφήν, καὶ τὴν
ἀνάστασιν αὐτοῦ, βεβαιότερον ὄμως ἐλογί-
ζετο τὸν λόγον τῶν προφητῶν τῶν μαρτυ-
ρούντων τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ
2. πέτρ. 1. 10. ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε· «Καὶ ἔχομεν, ἔλεγε,
» βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον». Καὶ
οὖν μὴ βλέπης τὸν θεὸν διὰ τῶν ὀμμάτων
τοῦ σώματος, βλέπεις ὄμως αὐτὸν διὰ τῶν
ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς σου, ἔχεις δὲ περὶ
τούτου καὶ τὸν προφητικὸν λόγον βεβαιό-
τερον τῶν ὀμμάτων σου· ἀκούεις τὸν προ-
φλ. 15. φήτην Δαβὶδ λέγοντα, «Προωρώμην τὸν
8. » Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἔκ
» δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ». Καὶ
πρ. 2. δέ, κατὰ τὸν θεηγόρον Πέτρον, ταῦτα τοῦ
25. Δαβὶδ τὰ λόγια καὶ τὰ ἐπόμενα αὐτοῖς
ἐξρέθησαν διὰ τὸν θεάνθρωπον Ἰησοῦν, ἀφ-

μόζουσιν ὄμως κατὰ τὴν ἡθικὴν ἔννοιαν
καὶ εἰς πάντα ἀνθρωπον πιστεύοντα εἰς
τὸν θεόν. Ἐγεις δὲ καὶ τὸν εὐαγγελικὸν
λόγον, διὸ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Ναθανα-
ῆλ· «Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, δύντα ^{Ιωάν. 1.}
» ὑπὸ τὴν συκῆν, εἰδόν σε»· καὶ ὁ μὲν
προφητικὸς λόγος διδάσκει σε, ὅτι βλέπεις
διὰ παντὸς τὸν θεὸν ἴσταμενον ἐκ δεξιῶν
σου, ὁ δὲ εὐαγγελικός, ὅτι ὁ θεὸς βλέπει
καὶ παρατηρεῖ πάντα τὰ ἔργα σου.
«Οταν ταῦτα διὰ παντὸς συλλογιζόμε-
θα, τότε, καὶ ὁρμᾶ ἡ θέλησις ἡμῶν πρὸς
τὴν ἀμαρτίαν, ἀναχαιτίζουσιν ὄμως αὐτὴν
αἱ φωναὶ τῆς συνειδήσεως· Μής κράζει αὐ-
τὴ καὶ βοᾶ, μὴ ποιήσῃς τὰ μέλη σου
«πόρνης μέλη», διότι ἐκ δεξιῶν σου ^{1. Κρ. 6.}
ται καὶ βλέπει τὴν αἰσχρουργίαν σου ὁ
κρίνων «πόρνους καὶ μοιχούς». Μὴ ἀπλώ-
σῃς τὰς χειράς σου εἰς τὴν ἀδικίαν, διότι
ἐκ δεξιῶν σου ἴσταται, καὶ βλέπει σε ὁ δί-
καιος κριτής, ὁ ἀποπέμπων τοὺς ἔργατας τῆς
ἀδικίας, ὅπου «ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς ^{Λουκ. 13.}
» τῶν ὁδόντων». Μὴ πράξῃς τὴν ἀμαρτίαν,
διότι ἔμπροσθέν σου ἴσταται, καὶ βλέπει
σε ὁ μισῶν «πάντας τοὺς ἔργαζομένους ^{Ψαλ. 5.}
» τὴν ἀνομίαν». Μὴ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου
καὶ λαλήσῃς βλασφημίαν, ἢ ψεῦδος, ἢ συκο-
φαντίαν, ἢ κατάκρισιν, διότι ἔμπροσθέν
σου ἴσταται, καὶ ἀκούει ὁ κρίνων καὶ κο-
λάζων πάντας τοὺς ἀθυροστόμους. Μὴ
προσηλώσῃς τὸν νοῦν σου εἰς λογισμοὺς
πονηρίας, διότι βλέπει αὐτὸν ὁ παντεπό-
πτης, ὁ ἔμπροσθέν σου ἴσταμενος, «ὁ ^{Ιερ. 17.}
» ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς», καὶ ἀριθ-
μῶν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἡμῶν. Τίς
οὐκ ἐντρέπεται νὰ πράξῃ τὰ αἰσχρὰ ἔργα

ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων; σὺ δὲ οὐκ αἰσχύνῃ ἐκτελέσαι αὐτὰ ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὅμματα τοῦ θεοῦ; τοὺς μὲν ἀνθρώπους φασθεῖσαι, τὸν δὲ δημιουργὸν τῆς κτίσεως οὐ τρέμεις; «Οσοι πεπλανημένοι εἰπίστευον, ὅτι ὁ ιηλιός ἔστιν ὁ θεός, αὐτοὶ ήμάρτανον τὴν νύκτα, ἐπειδὴ ήσαν πεπληροφορημένοι, ὅτι οὐκ ἔβλεπεν αὐτοὺς ὁ θεὸς αὐτῶν· ὅσις δὲ πιστεύει, ὅτι ὁ θεὸς καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ ισταται ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐκεῖνος οὐδέποτε σαλεύει, ήγουν οὐδέποτε πίπτει εἰς

Ψαλ. 15.
8. τὴν ἀμαρτίαν. «Προωρώμην τὸν Κύριον» ἐνώπιον μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ». «Οστις τοῦτο πιστεύει, καὶ τοῦτο πάντοτε συλλογίζεται, ἐκεῖνος, ὁσάκις ἔρχεται εἰς αὐτὸν ἢ ἐπιθυμία τῆς ἀμαρτίας, ἀνθίσταται, καὶ λέγει τὸν λόγον, δινεῖπε πρὸς τὴν Αἰγυπτίαν ὁ πατριάρχης Ἰωσήφ, ὅτε προέτρεπεν αὐτὸν, τόν, ἵνα πράξῃ τὴν ἀμαρτίαν. «Καὶ πῶς ποιήσω τὸ ρῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο, καὶ ἡ ἀμαρτήσομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ»;

Ψαλ. 15.
8. τὸν Κύριον ἐνώπιον μου διὰ παντός, ὅτι «ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ» ἔστιν ὁ φύλαξ καὶ τὸ προπύργιον κατὰ τῆς ἀμαρτίας· ὁ δὲ εὐαγγελικὸς «Πρὸ τοῦ σε φίλιππον φωνῆσαι, ὅντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε» προτρέπει εἰς τὴν ἀρετὴν. Ο προφητικὸς λόγος διαφυλάττει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ὁ εὐαγγελικὸς προθυμοποιεῖ καὶ σηρίζει εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶν καλῶν ἔργων.

Οὐδέποτε ἀλλοτε ὁ δοῦλος ποιεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ προθυμότερα εἰμήν, ὅταν ὁ τούτου

(ΚΤΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓΕΛ. ΤΟΜ. Β').

δεσπότης, παριστάμενος ἐνώπιον αὐτοῦ, βλέπη τὸ ἔργον αὐτοῦ· τοῦ δεσπότου γάρ παρουσίᾳ καθ' ὑπερβολὴν προθυμοποιεῖ τὴν τοῦ δούλου καρδίαν· θεῖεν καὶ ἡ κοινὴ παροιμία εἰς ὄφθαλμὸς βασιλέως πιαίνει ἵππον». Ἀλλὰ διὰ τί τοῦτο; διότι, ὅταν ὁ δοῦλος συλλογίζεται, ὅτι αὐτὸς ὁ δεσπότης αὐτοῦ βλέπει καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν προθυμίαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, τότε ἐλπίζει πλουσιωτέραν τὴν μισθαποδοσίαν, καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ προστασίαν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. «Οταν οὖν γηρεύῃς, τὴν προσένυχησαι, τὴν προσατεύῃς τὸν ὀφαλόν, τὴν ἐλεημήσην τὴν χήραν, συλλογίζεται δέ, ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ δεσπότης καὶ θεός σου ἔστι παρών, καὶ βλέπει καὶ τῆς γηρτείας σου τὸν κόπον, καὶ τῆς προσευχῆς σου τὴν προσοχήν, καὶ τῆς ἀγρυπνίας σου τὴν στενοχωρίαν, καὶ τῆς ἐλεημοσύνης σου τὴν προθυμίαν· ὅταν, λέγω, πράττῃς τὸ καλὸν ἔργον, καὶ πιεῖνης, ὅτι ὁ θεός, παρών, βλέπει καὶ τὴν διάθεσιν τῆς καρδίας σου, καὶ τὴν εὐλάβειαν τῆς ψυχῆς σου, καὶ γράφει αὐτὸν μετὰ πασῶν τῶν περιστάσεων αὐτῶν εἰς ἐκεῖνα τὰ βιβλία, τὰ ὅποια ἀγαγινώσκονται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως, τότε, πεπληροφορημένος ὁν, ὅτι ἐκχέει ἐπὶ σοὶ ὁ θεὸς τὸ ἔλεος καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ, πολλὰ πρόθυμος· γίνεσαι εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν ἔργασίαν, τότε μετὰ μεγάλης σπουδῆς προσφέρεις ὑπὲρ αὐτῆς τοὺς ὁδρῶτάς σου, τότε εἰς αὐτὴν ἀφιεροῦς ὅλον τὸν πόθον σου, καὶ στηρίζεις ἐπ' αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν σου.

Ο προφήτης Δαΐδης μαρτυρεῖ, ὅτι, ὅταν ἐσυλλογίζετο, ὅτι ὁ θεός ἔστι διὰ παντός

ἐνώπιον αὐτοῦ, τότε εἶχεν ἐκτὸς τῆς πνευματικῆς ὥφελείας καὶ ἄλλην ὥφελειαν ἐπίγειον καὶ σωματικήν. Ἐπειδή, λέγει, βλέπω τὸν Κύριον ἐνώπιον μου διὰ παντός, οὐχὶ μόνον οὐ πίπτω εἰς τῆς ἀμαρτίας τὸ βάραθρον οὐδὲ σαλεύω ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἢ πρὸς τὸν θεόν ἐλπὶς εἰς πᾶσαν θλίψιν μου εὐφραίνει τὴν καρδίαν μου, καὶ πληροῖ αἰνέσεως περιχαροῦς τὴν γλῶσσάν μου· «Προωρόμην τὸν Κύριον ἐνώπιον μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ τοῦτο ηὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἡγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι». Τοῦτο δὲ οὐ μόνον ἀληθές ἐστι καὶ βέβαιον, ἀλλὰ καὶ αἰσθητὸν γίνεται εἰς καιρὸν θλίψεως καὶ συμφορᾶς· δυναστεύει σε ὁ δυνατός, ἐπιθυμεύει τὴν τιμήν σου, ἀρπάζει τὰ ὑπάρχοντά σου, κατατυραννεῖ σε ἀδίκως· πάσχεις, στενάζεις, κλαίεις, τρέχει ὁ νοῦς σου ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἵνα εὕρῃ σε παρηγορίαν, ἀλλ' οὐδὲ καταφυγὴν ἔχεις, οὐδὲ ἀντίληψιν εὑρίσκεις· ἐν τούτοις συλλογίζεσαι ὅτι ὁ θεός ἐστιν ἐμπροσθέν σου, καὶ βλέπει καὶ τοῦ ἀδικοῦντός σε τὴν δυναστείαν, καὶ τῆς καρδίας σου την θλίψιν· αὐτός, λέγεις, ἐστὶ δίκαιος, αὐτὸς παντοδύναμος, αὐτὸς πανοικτίμων, αὐτὸς βλέπει ὅσα ἀδίκως πάσχω· ὁ λογισμὸς οὗτος φέρει εἰς τὴν ψυχήν σου τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα· αὐτὸς λοιπόν, λέγεις, ἔσεται μοι προστάτης, αὐτὸς ποιήσει τὴν ἐκδίκησίν μου, αὐτὸς ἀπολυτρώσει με ἀπὸ τῆς δυναστείας τοῦ ἀδικοῦντός με· αὐτὴ ἡ κραταιὰ ἐλπὶς ἡσυχάζει τὸ πάθος σου, πάνει τὸν στεναγμόν

σου, σπογγίζει τὰ δάκρυά σου, φέρει εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ δέησιν μετὰ ἀγαλλιάσεως εἰς τὴν γλῶσσάν σου. Ἄσθενῶ βαρέως οὐδὲ οἱ ἰατροί με ἰατρεύουσιν, οὐδὲ τὰ βότανά με ὥφελοῦσιν, αὐξάνουσιν οἱ πόνοι, πολλαπλασιάζονται αἱ ὁδύναι, ἡ στενοχωρία μου γίνεται ἀφόρητος, παρηγορίαν οὐδεμιοῦ οὐδεμίαν εὑρίσκω· ὅτεν μὲ περικυκλοῦ καὶ ὁ φόρος τοῦ θανάτου· ἀλλ' ἐν τούτοις συλλογίζομαι, ὅτι ὁ θεός ἐστιν ἐνώπιον μου, καὶ βλέπει τὴν ἐλεεινήν μου κατάστασιν. Παντοδύναμε, λέγω, ἀπειρός ἐστιν ἡ φιλανθρωπία σου, καὶ ἡ εὐσπλαγχνία σου ἀμετρος, βλέπεις τοὺς πόνους μου, ἀκούεις τὰς ὁδυνηρὰς φωνάς μου, ἐλέησον τὸ πλάσμα σου καὶ μὴ παρατηρήσῃς τὰς ἀμαρτίας μου· ὁ λογισμὸς οὗτος φέρει τὴν ἐλπίδα τῆς ἰατρείας μου εἰς τὴν ψυχήν μου· αὕτη δὲ ἡ ἐλπὶς παρηγορεῖ τοὺς πόνους μου, διώκει τὸν φόρον μου, ἡσυχάζει τὴν ζάλην τῆς καρδίας μου· τοῦτο αὐτὸς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς κινδύνους, καὶ εἰς τὰς θλίψεις, καὶ εἰς πᾶσαν συμφορὰν καὶ ἀνάγκην. Πολλάκις διὰ τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους ἀποδύσπετεῖ ἡ ψυχὴ καὶ οὐδεμίᾳν δέχεται παρηγορίαν· οὐδὲ τὰ βοηθήματα τῶν συγγενῶν, οὐδὲ ἡ προστασία τῶν δυνατῶν φέρει παρηγορίαν· «Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου»· ἐὰν τότε ἐνθυμηθῆς, ὅτι ὁ θεός ἐστιν ἐκ δεξιῶν σου, ὅστις πάντα δύναται, ἔρχεται εὐθὺς ἡ παρηγορία καὶ ἡ εὐφροσύνη τοῦ θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν σου· «Ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ, ἡσυχάζει τὸ πάθος σου, πάνει τὸν στεναγμόν

Θεὲ· καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ἀληθῶς ἀπειρόν ἐστι τὸ πέλαγος τῆς πρὸς τοὺς ἀν-

θρώπους φιλανθρωπίας σου· ἔδειξας τρόπουν εὐχολώτατον, διὰ τοῦ ὅποίσυ φεύγομεν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ στηριζόμεθα εἰς τὴν ἀρετήν· διὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ τρόπου καὶ παρηγορίαν εὑρίσκομεν εἰς πάσας τὰς τῆς παρούσης ζωῆς συμφοράς. Ὁ τρόπος, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, οὐδὲ κόπον ζητεῖ, οὐδὲ δαπάνην, οὐδὲ ἐνόχλησιν φέρει οὐδὲ ταραχήν· μηδὲν πράξης, μηδὲν ἐπιθυμήσῃς, ἐὰν μὴ πρῶτον στοχασθῆς, διὰ ὁ θεὸς παρίσταται ἐνώπιόν σου, καὶ βλέπει πάντα τὰ κινήματά σου·

ἐὰν τοῦτο ποιῆς, φεύγεις πᾶσαν ἀμαρτίαν καὶ πρόθυμος γίνεσαι εἰς πᾶσαν ἀρετήν. Εἰς τὰς κινδύνους, εἰς τὰς θλίψεις, εἰς τὰς συμφοράς, εἰς τὰς ἀνάγκας, εἰς πᾶσάν σου περίστασιν ἐνθυμήθητι, διὰ ὁ θεὸς ἐκ δεξιῶν σου ἐστί, καὶ βλέπει τὰς περιστάσεις σου· ἐὰν τοῦτο ποιῆς, ἔχεις παντὸς πάθους σου ταχειγήν παρηγορίαν καὶ βεβαίαν ἀπαλλαγήν· «Ἐμνήσθη τοῦ θεοῦ, καὶ » εὐφρόσυνην »..

